

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

**ANNELERİN OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINA KİTAP OKUMA ve
ALMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Dönem Projesi

Sibel ÖZCAN

Danışman

Prof. Dr. Bayram ÖZER

SAMSUN

2023

BEYAN

Prof. Dr. Bayram ÖZER danışmanlığında “Annelerin okul öncesi dönem çocuklarına kitap okuma ve almaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi” konulu nitel çalışmamın bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar’ da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği’nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

01/ 01 / 2023

Sibel ÖZCAN

TEŐEKKÜR

Tezsiz yüksek lisans eğitimim süresince beni geliőtiren hocalarıma ve bu araştırmayı yaparken desteğini esirgemeyen aileme, her daim kolayca ulaőtıp fikirlerine danıőabildiđim, bana bu süreçte yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Bayram ÖZER hocama çok teőekkür ederim.

Saygılarımla...

Sibel ÖZCAN

ÖZET

Çalışmanın amacı, okul öncesi yaş grubu annelerinin kitap okumaya ve anlamaya ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Bu araştırma mevcut durum tespitine dayalı görüşme modelinde nitel bir çalışmadır. Araştırmanın amacını 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Asarcık ilçesi Anasınıfı öğrencileri ve anneleri oluşturmaktadır. Araştırmanın temelini ise Asarcık Acısu Değirmencioğlu İlkokulu Anasınıfı 9 kişilik öğrenci ve anneleri temsil etmektedir. 2022 yılı 10 Ekim -2023 yılı 10 Nisan tarihleri arasında her hafta 5 kitap olmak üzere 60 farklı kitap okunması sağlanmıştır. Süreç sonucunda araştırmada yer verilen velilere 16 soru sorulmuştur. Toplanan veriler araştırma süreci boyunca ve sonunda gerektiğinde betimsel, gerektiğinde tümevarımsal olarak analiz edilmiştir. Araştırmaya konu olan çocukların anlama ve konuşma becerileri değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulguları okuldan sonra annenin çocuğuna okuması için gönderilen kitapların çocukların anlama ve konuşma becerilerini olumlu yönde etkilediği, çocukların sözcük dağarcığını geliştirdiği, dikkat ve iletişim konusunda iyileştirmeler sağladığı şeklindedir. Araştırmanın sonucu olarak çalışmaya konu olan çalışmanın katılan çocuklara anlama ve konuşma becerilerinde gelişme sağlandığı anne ile çocuk arasında verimli iletişim kurulduğu ve hem çocuk için hem de anne için kitap okumaya karşı olumlu yönde bağlılık kazandırıldığı sonucuna varıldığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Okul Öncesi, Okuma Becerisi.

ABSTRACT

The aim of the study is to examine the views of preschool age mothers on reading and understanding books. This research is a qualitative study in the interview model based on current due diligence. The aim of the research is the students of Asarcık district kindergarten and their mothers in the 2023-2024 academic year. The basis of the research is Asarcık Acısu Değirmencioğlu Primary School Kindergarten 9 students and their mothers. Between 10 October 2022 and 10 April 2023, 60 different books, 5 books, were read every week. As a result of the process, 16 questions were asked to the parents included in the research. The collected data were analyzed descriptively and inductively when necessary, during and at the end of the research process. The comprehension and speaking skills of the children who were the subject of the research were evaluated. The findings of the study are that the books sent to the mother to read to her child after school positively affect the children's comprehension and speaking skills, improve the children's vocabulary, and provide improvements in attention and communication. As a result of the research, it can be said that the study, which is the subject of the study, has been concluded that the children participating in the study have improved in their comprehension and speaking skills, an efficient communication is established between the mother and the child, and it has been concluded that both the child and the mother have a positive commitment to reading.

Keywords: Child, Preschool, Reading Skill.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	4
1.4. Varsayımlar.....	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Okul Öncesi Dönem ve Gelişimsel Açından Önemi	5
2.1.1. Okul Öncesi Dönemde Bilişsel Gelişimin Temel Özellikleri.....	6
2.1.2. Okul Öncesi Dönemde Kişilik Gelişiminin Temel Özellikleri.....	7
2.1.3. Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişiminin Temel Özellikleri	7
2.1.4. Okul Öncesi Dönemde Duygusal Gelişiminin Temel Özellikleri	8
2.2. Okul Öncesi Dönemde Çocuk Kitaplarının Gelişime Etkisi.....	9
2.2.1. Okul Öncesi Dönemde Çocuk Kitaplarının Bilişsel Gelişime Etkisi.....	10
2.2.2. Okul Öncesi Dönemde Çocuk Kitaplarının Dil Gelişimine Etkisi.....	11
2.2.3. Okul Öncesi Dönemde Çocuk Kitaplarının Kişilik Gelişimine Etkisi.....	12
2.2.4. Okul Öncesi Dönemde Çocuk Kitaplarının Duygusal Gelişimine Etkisi	13
3. YÖNTEM.....	16
3.1. Araştırmanın Modeli.....	16
3.2. Örneklem Grubu.....	16
3.3. Veri Toplama Süreci	17
3.4. Veri Toplama Araçları.....	18
3.5. Veri Analizi.....	18
4. İŞLEM.....	19
5. BULGULAR.....	20
TARTIŞMA ve SONUÇ	29
ÖNERİLER	34
KAYNAKÇA	35
EKLER	40
TABLolar	41

1. GİRİŞ

Çocukların eğitim hayatında kitap okumanın önemi tartışılmaz bir gerçektir. Özellikle okul öncesi dönemde çocukların dil gelişimi, bilişsel becerileri, hayal gücü ve genel akademik başarıları üzerinde kitap okumanın etkisi büyük bir öneme sahiptir. Kitap okuma, çocuklara yeni dünyaların kapısını aralayarak bilgi ve deneyimler sunmaktadır. Okul öncesi çocuklarda kitap okumanın önemini, bilişsel ve dil gelişimi üzerindeki etkilerini ve akademik başarılarına olan katkılarını dikkate almak gerekmektedir.

Okul öncesi dönem, çocukların temel becerileri kazandığı, dil gelişiminin hızla ilerlediği ve sosyal etkileşimlerin yoğunlaştığı bir evredir. Bu dönemde çocuklar, kendilerini ifade etme yeteneklerini geliştirirken, sözcük dağarcıklarını genişletmekte ve dil bilincini kazanmaktadır. Kitap okuma, çocukların dil becerilerini güçlendirmek için etkili bir araçtır. Kitaplar, zengin bir kelime hazinesi sunmanın yanı sıra, dilbilgisi kurallarını ve cümle yapısını anlamalarına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, kitaplarda yer alan hikayeler ve karakterler, çocukların duygusal zekâ ve empati yeteneklerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Okul öncesi dönem, çocukların dil gelişiminin en hızlı olduğu evrelerden biridir ve bu dönemde çocukların dil becerileri büyük ölçüde aileleri tarafından şekillendirilmektedir. Çocuğun zengin bir dil kullanması için ebeveynle birlikte olunan dönemde, çocuğun kaliteli zaman geçirilmesi belirgin şartlardan bir tanesidir (Güleç ve Geçgel, 2015).

Araştırmalar, çocukların dil becerilerini geliştirmek için en etkili yöntemin aile içi iletişim olduğunu göstermektedir. Çocuklar, ilk dönemlerinde aile üyelerinin konuşmalarını dinleyerek ve taklit ederek dil öğrenmeye başlarlar. Bu nedenle, ailenin kullandığı dilin kalitesi ve miktarı, çocuğun dil gelişimini doğrudan etkileyebilmektedir. Eğer çocuğun çevresinde zengin ve akademik dil kullanımı olan bir ortam varsa, o çocuk dil becerilerini daha hızlı ve etkili bir şekilde geliştirebilir.

Ailenin akademik dil gelişimindeki etkisi sadece dilin kullanımıyla sınırlı değildir. Aileler, çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırmak ve kitaplarla etkileşimde bulunmak yoluyla da dil becerilerini destekleyebilirler. Okuma, çocukların kelime dağarcığını zenginleştirir, dil bilgisi yapılarını öğretir ve anlatma becerilerini geliştirir. Ailelerin çocuklarına düzenli olarak kitap okuma alışkanlığı kazandırmaları, onların akademik dil gelişimine olumlu bir katkı sağlar. Ailenin çocuğun dil gelişimine olan etkisi, aynı zamanda dilin sosyal ve kültürel yönlerini de

içerir. Aileler, çocuklara kendi kültürlerine ait dil ve ifade biçimlerini öğretebilirler. Bu sayede çocuklar, farklı diller ve kültürler arasında köprü kurarak çok dilli ve kültürel olarak zengin bireyler olabilirler. 2-7 yaş dönemi çocukların, sözcük kapasitesinin ve dil gelişiminin en geliştiği dönem olarak bilinmektedir (Turgut vd., 1997; Akt. Özmen, 2004).

Bilişsel gelişim açısından okul öncesi çocuklarda kitap okuma, düşünme becerilerini ve problem çözme yeteneklerini desteklemektedir. Hikâye kitapları, çocuklara nedensel ilişkileri anlama, tahmin yapma ve mantıksal akıl yürütme becerilerini geliştirme fırsatı sunmaktadır. Aynı zamanda, kitaplardaki resimler ve görseller, çocukların görsel algılarını geliştirir ve görsel ayrıntıları fark etme becerilerini artırır. Bu da çocukların görsel belleklerini güçlendirir ve dikkat süreçlerini geliştirir.

Okul öncesi çocuklarda kitap okuma alışkanlığının akademik başarı üzerindeki etkileri de göz ardı edilemez bir gerçektir. Çocuk eğitiminde önemli bir paya sahip olan kitaplar çocuklara güçlü temelli eğitim sunma imkânı çocuk- kitap arası ilişki dinamiğine bağlıdır. (Gönen, 2017) Araştırmalar, düzenli kitap okuyan çocukların okul çağına geldiklerinde daha iyi okuma ve yazma becerilerine sahip olduklarını göstermektedir. Kitap okuma, çocukların kelime tanıma, anlama ve yorumlama becerilerini geliştirirken, okuma hızını artırır ve okuma anlama seviyelerini yükseltir. İlkokula başlayan çocuklar ilk zamanlarda yoğun bir ilgi içindedir. Bu dönemde evde bulunan kitaplar, yetişkinlerin kitap okurken çocuk tarafından izlenmesi ve bu konularda çocukla sohbet edilmesi çocuğun ilgisini artırır. (Sawyer, 2004).

1.1 Problem Durumu

Okul öncesi dönem, çocuğun bilişsel, sosyal ve duygusal gelişiminin temellerinin atıldığı önemli bir dönemdir. Bu dönemde çocuklara sunulan deneyimler, ilerleyen yaşam sürecinde etkili olabilir. Kitap okuma ve alışkanlığı, çocukların dil gelişimi, hayal gücü, bilişsel becerileri ve duygusal zekalarının gelişimi için kritik bir faktördür.

Annelik rolü, çocukların yaşamlarının erken dönemlerinde büyük bir etkiye sahiptir. Anneler, çocuklarına kitap okumak ve kitap alma konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, annelerin okul öncesi dönem çocuklarına kitap okuma ve alma konusundaki görüşlerinin incelenmesi önemlidir. Erken çocukluk döneminden itibaren ebeveynlerin çocuklarına kitap okuma konusunda destek vermeleri gerekmektedir. Ebeveynleri tarafından kitap okumak için destek gören bireylerin, daha sık kitap okuma okumaya karşı olumlu tutum yüklenme, hayattaki başarı için kitapların önemli olduğunu düşünme ihtimaller daha fazladır.

(Clark and Hawkins, 2010). Annelerin kitap okuma ve alışverişe yönelik tutumları, çocukların okuma alışkanlıklarını, dil gelişimlerini ve genel olarak bilişsel gelişimlerini nasıl etkilediğini anlamak, eğitim ve aile politikalarının oluşturulması açısından önemlidir.

Annelerin kitap okuma ve alışverişe yönelik tutumlarını, motivasyonlarını, beklentilerini ve bu konudaki engelleri belirlemek amacıyla yapılan araştırmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Ayrıca bu konuda yapılan araştırmaların çoğunun niteliksel yöntemlere dayandığı ve genellikle küçük örneklemeler üzerinde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Bu durum elde edilen bulguların genelleştirilebilirliğini sınırlamaktadır.

Annelerin okul öncesi dönem çocuklarına kitap okuma ve alma konusundaki görüşlerini ve davranışlarını kapsamlı bir şekilde inceleyen bir araştırmaya ihtiyaç vardır. Bu araştırma, annelerin kitap okuma ve alışverişe yönelik tutumlarını, motivasyonlarını, beklentilerini ve engellerini anlamayı ve ayrıca çocukların dil ve bilişsel gelişimi üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi amaçlamalıdır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Okul öncesi dönem çocukları için kitap okuma ve alışkanlıklarının oluşturulması, çocukların dil gelişimi, algılaması ve bilişsel yeteneklerini geliştirmede kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle okul öncesi dönemde çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazandırılması, erken çocukluk eğitimi ve gelişiminde önemli bir unsurdur. Bu bağlamda, özellikle anne-babalara düşen önemli bir görev, çocukların okuma ve kitaplara ilgi duymalarını sağlamaktır. Ancak anne-babaların kitap seçimleri ve kitap okuma alışkanlıkları konusunda farklı görüşleri ve tercihleri olabilmektedir. Bu nedenle anne-babalara yönelik olarak yapılan araştırmaların, çocukların okuma ve kitaplara ilgi duymalarını sağlamak için ne tür yöntemlerin etkili olduğunu belirlemesi önemlidir.

Bu tez çalışmasında, annelerin okul öncesi dönem çocuklarına yönelik kitap okuma ve almaya ilişkin görüşleri incelenecektir. Bu araştırma, anne-babaların kitap seçimleri, kitap okuma alışkanlıkları ve çocuklarının okuma becerilerini nasıl geliştirebilecekleri konusunda fikir sahibi olmalarına yardımcı olacaktır. Ayrıca bu çalışma, anne-babaların çocuklarının dil gelişimi, algılaması ve bilişsel yetenekleri üzerindeki etkileri hakkında bilgi sağlayacak ve erken çocukluk eğitimi ve gelişimi konusunda yapılan araştırmalara katkıda bulunacaktır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Yapılan bu çalışmayla, okul öncesi dönemdeki çocukların annelerinin, çocuklarına okudukları kitapların; onların anlama ve konuşma becerilerine etkisi konusunda görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Tarafımızca gerçekleştirilen çalışmada, anne-babaların okul öncesi dönem çocuklarına kitap okuma ve almaya yönelik görüşlerini incelemek, anne-babaların kitap seçimleri ve kitap okuma alışkanlıklarını belirlemek ile çocukların okuma becerilerini geliştirmek için ne tür yöntemlerin etkili olduğunu araştırmayı amaçlamaktadır. Söz konusu araştırmanın sonuçları, anne-babaların çocukları için kitap okuma ve alışkanlıklarını nasıl geliştirebilecekleri konusunda fikir sahibi olmalarına yardımcı olabilecektir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmanın amacına göre belirlenmiş görüşme sorularına katılımcıların yansız ve içtenlikle cevaplarını ayrıntılı bir şekilde paylaştıkları varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma, Samsun ili Asarcık İlçesi Acısu Değirmencioğlu İlkokulu Anasınıfı velileri ile sınırlıdır.

2. Araştırma görüşme soruları ile sınırlıdır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; okul öncesi dönem ve gelişimsel açıdan önemi ile okul öncesi dönemde çocuk kitaplarının gelişim etkisine değinilmiştir. Söz konusu başlıkların detaylandırılması ise alt başlık aracılığıyla ifade edilmek istenmiş ve doğrusal ve analitik bir sonuca ulaşılması hedeflenmiştir.

2.1. Okul Öncesi Dönem ve Gelişimsel Açıdan Önemi

Çocuk gelişimi, geniş kapsamlı bir şekilde ele alındığında, çocuğun yetişkinliğe doğru fiziksel, duygusal, düşünsel, algısal, kalıtsal ve sosyal olarak edinme ve öğrenmeyle birlikte, ileriye yönelik izlediği süreç olarak tanımlanabilir (Aliosman, 2019: 5).

Son yıllarda, çocukluk kavramı çeşitli çevreler tarafından farklı anlamlarla değerlendirilen bir durum olarak daha fazla dikkat çekmektedir. Bu süreçte, çeşitli disiplinlerde gerçekleştirilen çalışmalar, çocukluk kavramı be çocukluğun önemine odaklanarak, çocukluğun değerini daha iyi anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bu incelemelerde özellikle çocukluğun kendisine özgü gereksinimlerinin karşılanması gerektiği vurgulanmaktadır bu gereksinimlerinin yerine getirilmesi durumunda çocukluğun büyük bir faydasının korunabileceği düşünülmektedir (Aktaş, 2021: 8).

Çocuklarda hissetme, düşünme, hareket etme, çevresiyle iletişim kurma düzeylerinin gittikçe daha karmaşık ve üst seviye olma durumu çocuk gelişimi olarak isimlendirilmektedir. Çocuk gelişimi, öğrenme ve olgunlaşma birlikteliğiyle gerçekleşmektedir (Aliosman, 2019: 5). Okul öncesi dönemdeki çocukların eylemlerinin ve amaçlarının temelinde girişimcilik bulunduğu bilinmektedir. Çocuk, artık çevresinde daha rahat bir şekilde hareket edebilme yeteneğine sahip olduğunda, birçok hedef belirleyebilen, sürekli sorular sorabilen bir noktaya evrim geçirir. Bu durum, hayal gücünün, hayal kurduğu ve düşündüğü şeylerle kendini korkutmaktan kaçınamayacak kadar çok rol üstlenmesine yol açar. (Topcu, 2019: 18).

Tecrübe edilen edinimlerin ardından davranış ve eylem açısıyla, konuşma yöntemleriyle, fiziksel özellikler yoluyla, diğer karakterlerin yorumu ve resimli kitaplar aracılığı gibi çeşitli uygulama ve yöntemler özelinde, okul öncesi dönemde yaşanabilecek gelişim aşamalandırılabilen olup somut ilerlemeler kaydedilebilmektedir (Ucuzsatar, 2019: 5-10). Söz konusu ilerlemeler sonucunda çocuk özelinde okuma yazmayı öğrenmeden önce kazanılan, okuma-yazmaya ilişkin bilgi, beceriler ve tutumlar erken okuryazarlık olarak tanımlanmaktadır.

Erken okuryazarlık kavramını, küçük yaşlarda başlayan ve erken çocukluk dönemi boyunca gelişen, çeşitli eğitim kazanımlarıyla zenginleştirilen okuma-yazma öğrenme sürecindeki ön beceriler şeklinde tanımlanmıştır (Çetin, 2022: 7).

2.1.1. Okul Öncesi Dönemde Bilişsel Gelişimin Temel Özellikleri

TDK'ye göre, "bilmiş" terimi, bir canlının, bir nesne veya olayın varlığıyla ilgili bilgili ve bilinçli bir halde bulunması anlamına gelir (TDK I, 2023). "Bilme eylemi" ise düşünme, anlama, analiz, sentez ve değerlendirme gibi zihinsel süreçlerin içerildiği bir zihinsel faaliyet olarak yorumlanır. İnsanlar, yaşadıkları dünyayı bilmek, tanımak ve anlamak arzusunda. Bireyin dünyayı anlama, yeni bilgiler edinme ve bunları kullanma çabası ise bilişsel ya da zihinsel gelişim olarak isimlendirilir (Taş, 2023: 12).

Çocukların hayatlarının ilk yıllarında oluşan bilgileri kalıcıdır ve öğrenme hızlarının üst düzeyde olduğu bilinmektedir. Erken çocukluk dönemi için tüm gelişim alanlarında uygun bir öğrenme ortamı gerekmektedir (Akın, 2022: 1).

Akademik çalışmalara göre, ailenin içerisindeki okuryazarlık düzeyinin artırılması ile birlikte, çocukların erken dönemde bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini olumlu katkı sağlanabileceği belirtilmektedir (Akın, 2022: 71). Çocukların okul öncesi dönemde, aile dışındaki öğretmenlerin kitap okuyarak onların dinleme ve anlama becerilerini geliştirdikleri ancak çocukları okuma sürecine aktif olarak dahil edemedikleri belirtilmektedir. (Çetin, 2022: 2). Bu nedenle, dil ve bilişsel yeteneklerin desteklendiği süreçte etkileşimli kitap okumanın (EKO) etkili bir yöntem olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çetin, 2022: 2). Başka bir yöntem ise paylaşımlı kitap okuma sırasında yöneltilen sorular, hikâyenin günlük hayatla ilişkilendirilmesi gibi adımlarla çocuğun okuduğunu anlama ve yorumlama becerilerini geliştirerek bilişsel gelişimine katkıda bulunabilir (Akın, 2022: 71-72).

Erken dönemdeki edebiyat türleri ile çocuğun dil, bilişsel ve sosyal duygusal gelişimine birçok yönde katkı sağlar. (Atar, 2022: 2). Ek olarak çocukların yaşadıkları toplumsal, çevre, bilişsel ve psikolojik altyapılarından da etkilenerek bireysel farklılıklar ortaya çıkar. Bu sebeple bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması, sunulan eğitimin kalitesinin artması açısından son derece önemlidir. (Ayhan, 2022: 1).

2.1.2. Okul Öncesi Dönemde Kişilik Gelişiminin Temel Özellikleri

Okul öncesi dönemde, sosyal ve duygusal gelişim çocuğun sağlıklı bir kişilik yapısı geliştirmesi ve çevresiyle olumlu bir etkileşim kurabilmesinde önemli rol oynamaktadır. Çocukların yaratıcı, bağımsız ve kendi haklarını korumasını bilen, başkalarıyla iş birliği ve dayanışma içerisine girebilen, kendisiyle ve çevresiyle barışık, dengeli ve uyumlu bir kişilik yapısı geliştirmelerinde etkili olabilmektedir (Kandır ve Alpan, 2008: 33).

Okul öncesi dönemde, çocukların haklarını öğrenmeleri sadece ileride haklarını bilen bireyler olmaları için değil, aynı zamanda olumlu bir kişilik gelişimi temeli oluşturması açısından da önemlidir (Yıldız, 2017: 91). Kişisel gelişimin bir başka temeli ise resimli kitaplardır. Çünkü duygular somut bir şekilde ifade edilemeyen, gözle görülemeyen olgulardır ve çocuklar bu duyguları kolaylıkla dile getiremeyebilirler. İşte bu noktada, çocukların dil, bilişsel, kişilik ve toplumsal gelişimine uygun olarak hazırlanmış kaliteli kitaplar, çocukların duygularını anlamalarına yardımcı olacaktır. Okul öncesi çocuklar için özenle hazırlanmış resimli öykü kitapları, çocukların kendilerine bir kimlik oluşturma çabası içinde olduğu sosyal çevrede vazgeçilmez bir dosttur (Şahin, 2014: 1317). Çocukların keyifli zaman geçirmesi, belirli gelişim alanlarını desteklerken çocuğun kişilik ve toplumsal gelişimini de desteklemesi, kitaplarda işlenen konular ve resimlemeler aracılığıyla çocuğun dünya hakkındaki bilgilerini, yaratıcılık ve hayal güçlerini geliştirmesini sağlamaktadır (Uyanık Balat vd., 2017: 42). Kitaplarda ki hikayeler ve illüstrasyonlar aracılığıyla çocuklar hem eğlenceli zaman geçirilebilir hem de çeşitli gelişim alanlarını destekleyebilir. Bu süreçte, çocukların kişilik ve toplumsal gelişimleri de desteklenir. Kitaplardaki konular ve görseller, çocukların dünya hakkındaki bilgilerini arttırırken aynı zamanda yaratıcılık ve hayal güçlerini geliştirir. Başka bir durumda ise, okunan öyküdeki kahramanla hayali arkadaşlık kuran çocuk, bu arkadaşlık sayesinde kahramanın kişilik özellikleri ile benzer bir şekilde gelişme fırsatı bulur. Kahramanın yaşadığı olayları tanıyarak, karşılaşılabileceği sorunlarda nasıl davranacağına dair ipuçları elde eder ve kişilik gelişimini artırır (Yılmaz, 2016: 85-86).

2.1.3. Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişiminin Temel Özellikleri

Okuryazarlık becerilerinin temelini oluşturduğunu gösteren, erken çocukluk döneminde hikâye okumanın önemli bir etkinlik olduğunu ortaya koymaktadır. Etkileşimli kitap okuma uygulamasının da erken okuryazarlık becerilerinin gelişimine katkı sağladığı belirtilmektedir (Aktaş, 2021: 5). Ayrıca, çocuklara kitap okuma, dil öğreniminin ve gelişiminin başlangıç

aşamalarında özellikle önemli olan doğru telaffuz, vurgu ve tonlamaya modellemek için de faydalı bir stratejidir (Tezel vd., 2019: 742).

Erken çocuklukta okuma, dil gelişimi gibi alanların yanı sıra sıklıkla yapılan okuma çalışmaları ile çocukların zekâ testleri arasında da pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuş, matematiksel düşünme ve öğrenme becerilerini geliştirdiği yine araştırmalarla ortaya konulmuştur (Uyanık Balat vd., 2017: 426).

Dil gelişimi ve bilişsel gelişimin birbirini olumlu yönde etkileyen iki gelişim alanı olduğu bilinmektedir. Bu bilgi ışığında kelime hazinesi gelişen, temel kavramları kritik öğrenme dönemi olan okul öncesi dönemde öğrenen çocukların akademik başarılarının daha yüksek olması beklenen bir sonuç olarak düşünülebilir (Uyanık Balat vd., 2017: 426).

Okul öncesi dönemde, öğretmenlerin doğal dil kullanarak eğitim vermesi, çocukla kurulan işlevsel iletişime olumlu katkılar sağlamaktadır. Çocuğun ilk etkileşimde bulunduğu kişiler olan ailelerinin günlük doğal rutinlerinde, çocukla etkileşime geçerek ortak dikkat içeren faaliyetler yapması, öğrenmeyi kolaylaştırıcı yollardandır. Ek olarak, doğal dil öğretiminin nasıl uygulanacağı konusunda ailelere yönelik yapılan çalışmalar, çocuk ebeveyn iletişimini çeşitlendirerek öğretimi desteklemektedir (Akın, 2022: 9-10).

Çocukların dil gelişiminde en iyi şekilde yararlanabilmesi için, çeşitli ortamların dil becerilerini desteklenmesi gerekmektedir. Ebeveynleri gibi yetişkinler, çocuğun anlamlandırmalarını sağladığından, anne-babalarıyla birlikte okudukları zaman dil gelişmeleri sosyal ve bağlamsal olarak güçlenmektedir. Bu deneyimler aracılığıyla, çocuğun sahip olduğu ön bilgilerin etkinleştirilmesi ile dil becerileri gelişmektedir. (Doğan, 2019: 1).

2.1.4. Okul Öncesi Dönemde Duygusal Gelişiminin Temel Özellikleri

Çocuğun ilköğretim çağına kadar geçirdi dönemdeki olumlu ya da olumsuz deneyimler, çocuğun okula duygusal olarak hazır olup olmadığını belirlemek de etkili olabilir. Doğumdan itibaren aile çevresinde geçirilen deneyimlerin istikrarlı bir sevgi ve şevkat temeline dayanması, çocuğun sosyal yaşama daha kolay entegre olmasını sağlayan önemli bir süreçtir. Bu süreci sağlıklı bir şekilde tamamlanması, duygusal açıdan çocuğun özgüven ve özsaygı yeteneklerini kazanmasını destekleyecektir (Köşker, 2013: 29). Bununla birlikte, bireye özgü çeşitli algısal ve duygusal engellerin yanı sıra kalıplaşmış bilgilerin dayatılması, ailenin sosyo-ekonomik durumu ve kültürel yapı gibi değişkenlerin yaratıcılığı etkileyen faktörler arasında olduğu

unutulmamalıdır. Ayrıca, yaratıcılığı etkileyen durum, eğitimin nasıl yapılandırıldığı ile yakından alakalıdır (Kara, 2021: 225).

Duygusal gelişim, çevreden iç ve dış dünyalardan gelen etkiler herhangi bir olayın ona hoş gelip gelmeme hâli olarak tanımlanır. Bunun yanı sıra çocuk sosyal çevre ile etkileşim içindeyken az ya da çok haz ve eylem duygularını içinde barındırmaktadır.

Ebeveynlere çocuklarıyla duygusal bağlarının gelişimini sağlayan, güvenilir ve yakın ilişkiler kurmalarına yardımcı olan kaliteli etkileşimli kitap okuma etkinlikleri yapmaları önerilebilir. Araştırmalar, ebeveynlerin çocuklarına hikâye kitabı okuma etkinliğini nasıl uygulayacaklarını öğretmenin çocukların dil gelişimcileri üzerinde yararlı etkilere sahip olduğunu göstermekle birlikte duygusal yönünün de ağır basacağını göstermektedir (Tezel vd., 2019: 756). Çocukların tercih hakkın önemseyerek, anneler çocuklara okumak için seçtikleri kitapların diğer özelliklerini sağlamalarına dikkat edebilirler. Kitap okuma etkinlikleri ne çocuğun katılımını artırarak, sosyo-duygusal gelişimine olumlu bir katkı sağlamak ve uygun bir ortam oluşturmak önemlidir. (Bıçakçı vd., 2017: 64). Özellikle resimli öykü kitapları bu açıdan büyük önem taşır. Bu kitaplar, çocuğun hayatına giren iletişim araçlarından biri olarak kabul edilir. Resimli öykü kitapları, çocuğun duygusal gelişimini harekete geçiren resimleri ve metniyle dikkate değerdir. Resimli öykü kitaplarındaki, çocuklara sözcükleri anlamlandırmada rehberlik edebilecek bir aydınlatıcı güce sahiptir (Şahin, 2014: 1312).

Çocuğun erken dönemde edebiyat türleri ile etkileşim halinde olması, duygusal gelişimine çeşitli yönlerden destek sağlar. Edebiyat ve felsefe, birbirine paralel ilerleyen iki alandır. Edebiyatta metinleri okurken felsefenin rehberliği, felsefedeyse insanlık durumlarını açıklamada edebiyatın diline ihtiyaç duyulmuştur (Atar, 2022: 2-3). Son dönemde öneriler arasında popülerlik kazanan fikirlerden biri, çocukların bilişsel ve sosyo-duygusal gelişimlerini desteklemek için paylaşımı kitap okumanın daha uzun süreli ve kapsamlı etkilerini ortaya koyma düşüncesidir (Akın, 2022: 72).

2.2. Okul Öncesi Dönemde Çocuk Kitaplarının Gelişime Etkisi

Erken çocukluk dönemi, yaşamın temel evrelerinden biri olarak kabul edilen ve her yönden kaliteli bir şekilde değerlendirilmesi gereken bir süreçtir. Bu dönemin sağlıklı bir şekilde geçirilmesi, hayata mükemmel bir başlangıç yapmayı ve gelecekteki gelişimin daha üst düzeyde olmasını sağlamak açısından büyük bir öneme sahiptir. (Bıçakçı vd., 2017: 54).

Erken çocukluk dönemi, küçük bireylerin duygusal, fiziksel, bilişsel ve dil gelişim açılarından en hızlı ilerleme gösterdikleri dönemdir. Bu yaş aralığında, çocuklara sunulan çevresel uyarıcılar büyük bir öneme sahiptir ve çocuğun gelişiminde kritik bir rol oynarlar (Bıçakçı vd., 2017: 54).

Bugünün dünyasında, teknolojik ilerlemelerin yanı sıra anne-çocuk eğitim programlarının artışı, çevrimiçi seminerler, çocuk yetiştirme konusunda kitaplar gibi birçok faktör, annelerin kendilerini çocuk yetiştirme konusunda geliştirmelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca, kadının toplumdaki öneminin artması ve iş hayatında daha fazla yer almasıyla birlikte, sosyal çevreleri değişmektedir, bu da çocuk yetiştirme tutumlarının gelişmesine katkı sağlar (Mümüneoğlu, 2023: 66).

Okuma, yaşam boyu öğrenmenin kilit noktasıdır. Bir çocuğun okuma becerileri, okul ve genel yaşam başarısı için kesinlikle hayati önem taşır. Ebeveynlerin çocuklarını kitap okuma alışkanlığı kazandırması, çocuğun yaşamı boyunca kazanması gereken anlama ve okuma becerilerini geliştirmek için en kritik etkinliktir. Kitaplara değer veren çocuklar, kendi başlarına okumaya teşvik edilir ve büyük olasılıkla hayatları boyunca bu alışkanlığı devam ederler. Bununla birlikte, düzenli olarak çocuklarıyla kitap okuyan ebeveynler, çocuklarıyla daha güçlü bir bağ kurma fırsatları olduğu da yadsınmaz (Tezel vd., 2017: 742).

Bilinen bir gerçek, çocukların kitaplarla tanışma sürecinde karşılaştıkları ilk materyallerin resimli çocuk kitapları olduğudur. Bu kitaplar, 0-6 yaş aralığındaki çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmak ve çocukların her gelişim alanını desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Ayrıca, çocukların dikkatini çekebilen zengin görsel içeriklere sahiptirler (Erol vd., 2021: 116). Resimli çocuk kitaplarının sunduğu avantajların yanı sıra, çocuklar nesnelere tanımayla, sembollerini ayırt etmeye ve olayları tahmin etmeye başlamalarıyla kavramsal gelişimine destek olur. (Uyanık Balat vd., 2017: 425). Resimli çocuk kitapları çekici bir özellik taşıdığı halde, kitap seçiminde dikkate alınması gereken önemli noktalar var. Ebeveynlerin çocuklarının gelişimlerini düzenli olarak takip etmeleri ve onlara uygun kitaplarla tanışmalarını sağlamaları, bu önemli noktalardan biridir (Erol vd., 2021: 117).

2.2.1. Okul Öncesi Dönemde Çocuk Kitaplarının Bilişsel Gelişime Etkisi

Çocukların algılama, öğrenme ve analitik düşünme yeteneklerinin 3-6 yaş arasında hızla geliştiği gözlemlenmektedir. Bu nedenle, ilk altı yıl olarak adlandırılan okul öncesi dönemde çocuklar çok hızlı bir şekilde büyüyor ve bu alanlarda şaşırtıcı bir hızla yetenek kazanır.

Böylece, çocuk kendi potansiyelini gerçekleştirme mi toplumda üretken bir birey olabilme yolunu açar (Yıldız, 2017: 793).

Çocukların zihinsel ve sosyal gelişimlerine uygun olan kitaplar, çocukların ilgisini, içindeki resimlerle anlatımı güçlendirmeli ve hedeflenen öğrenmenin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır (Uslu, 2020: 254). Çocuk kitapları aynı zamanda çocukların, duygusal ve motor becerilerini yardımcı olmaktadır. Resimlerde önemli detaylar gözardı edilmemelidir. “ Renk, düzen, bakış açısı, basın, boşluk, şekil ve çizgi gibi temel sanatsal unsurların kullanılması gerekmektedir (Ucuzsatar, 2019: 9).

Öyküye yönelik tündengelimli sorunların oluşturulmasında, ilgili akademik çalışmalardan yararlanılmıştır. Kitaplardaki illüstrasyonlara bakan çocuklar, sözlü ifadelerden anlam çıkarma sürecindeki bilişsel çabalara benzer bir şekilde anlam oluştururlar. Örneğin, çocuklar, anlamsal ipuçlarını ve önceden sahip oldukları bilgilere dayanarak karakterler, eylemler ve olaylar arasında ilişkiler kurarlar ve bilişsel gelişimlerine katkı yaparlar (Çetin, 2022: 28).

Kitaplar çocuğun zihinsel işlemlerini ve bilişsel gelişimini görseller, resimler, görsel etkinlikler gibi araçlar aktive ederek yapılandırdığı ve genellikle görsel yollarla bilgi ilettiği belirtilebilir. Ayrıca çevreyle ilişkilendirilmiş karmaşık düşünme becerisinin, çocuğun bilişsel gelişmişlik seviyesini kanıtladığı söylenebilir (Aliosman, 2019: 30-73).

Araştırmalar göstermiştir ki ebeveynlerin küçük çocuklara kitap okuma alışkanlığı, evde bulunan kitap sayısı ve ebeveynlerin kitaplara olan ilgisi gibi faktörler, çocukların erken okur yazarlık becerileriyle olumlu bir şekilde ilişkilidir (Coşgun, 2022: 1129). Anne ve babaların çocuklarıyla birlikte kitap okumaları çocukların öz düzenleme yetenekleri, kelime dağarcığı, sözel akıl yürütme becerileri ve genel bilişsel, akıcı dil gelişimleri üzerinde etkili olmaktadır (Coşgun, 2022: 1129).

2.2.2. Okul Öncesi Dönemde Çocuk Kitaplarının Dil Gelişimine Etkisi

Dil gelişimi, bilişsel gelişimle aynı hızda ilerleyen bir süreç olarak ortaya çıkmıştır (Bayram, 2009: 43). İletişimin temel unsurunu oluşturan dil gelişimi konuşma öncesi ve konuşma dönemi olarak iki farklı aşamada incelenmektedir. Dilin öğrenilmesi sürecinde erken dönem önemli bir evredir ve gelişim hızı oldukça yüksektir (Akın, 2022: 4). Çocukların tamamı

iletişim kurmak amacıyla duygularını, düşüncelerini, ilgilerini ve isteklerini ifade etmek için kouşma öncesi sesler çıkarır (MEB, 2013: 5).

Dil ve bilişsel gelişim birbirlerini olumlu yönde etkileyen iki alan olarak bilinir. Bu nedenle, okul öncesi dönemde temel kavramları öğrenen ve kelime dağarcığı gelişen çocukların akademik başarılarının daha yüksek olacağı bir sonucu bekleyebiliriz. (Uyanık Balat vd., 2017: 426).

Bazı kaynaklarda ifade edilen bir görüşe göre, çeviri kitaplar çocukların dil gelişimini olumsuz etkileyebilir. Özellikle 3-6 yaş arasındaki çocuklar devrik cümlelerden oluşan şiirsel bir anlatım tarzını tercih eder ve bu kitaplara daha fazla ilgi gösterir. Ancak çeviri kitaplarında bu cümlelerin tam anlamıyla çevrilmemesi nedeniyle şiirsel anlatımdan uzak ve çocukların dil gelişimine olumsuz etkileri olan sonuçlar ortaya çıkabilir. Bu sebeple çeviri kitaplarında dikkatli olunmalıdır. (Erol vd., 2021: 126).

Çocuklara kitap okuma, doğru telaffuz, vurgu ve tonlamayı modellemek için yararlı bir stratejidir. Dil öğreniminin başlangıç aşamalarında özellikle önemlidir. Karşılıklı diyaloglarla kitap okumanın sadece sözel dil gelişimi için değil, aynı zamanda kelime tanıma gibi okuryazarlığın diğer kritik yönleri için de yararlı olduğunu ortaya konmuştur (Tezel vd., 2017: 742).

Etkileşimli kitap okumanın çocukların dil gelişimi üzerine katkı sağladığı yapılan çalışmalarla tespit edilmiştir (Aktaş, 2021: 19). Dinlediğini anlama becerisi çocukların sözel dil gelişimiyle bağlantılıdır (Çetin, 2022: 14). Niteliksel ve niceliksel özellikleri bakımından etkileşimli kitap okumanın, annelerin bu konuda neler bildiğinin araştırılması gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu düşünceyle annelerin ev ortamında çocuklarıyla nitelikli zaman geçirmelerinin temelini oluşturan kitap okuma etkinliğine ilişkin yapılan çalışmaların gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Bıçakçı vd., 2017: 54).

2.2.3. Okul Öncesi Dönemde Çocuk Kitaplarının Kişilik Gelişimine Etkisi

Birey, doğduğu andan itibaren çevresindeki kişiler tarafından sağlanan desteğe ve kılavuzluğa muhtaçtır. Kendi başına yetebilmesi için belirli bir süreye ihtiyaç duyar. Bu sebeple diğer insanlar tarafından bakım, rehberlik ve yönlendirmeye gereksinim duyar. İnsanın doğuştan gelen kalıtsal özellikleri ve bu rehberlikler, bireyin karakter yapısını şekillendirir. (Mümünöğlu, 2023: 8).

Çocuklar kitap sayesinde düşünme, problem çözme, yaratıcılıklarını ve yeteneklerini geliştirme fırsatlarına sahip olurken, doğaya, insanlara, doğada gördüğü diğer canlılara ve olaylara karşı da hassasiyet geliştirmektedir. Bunun yanı sıra kitap, çocukların kişilik gelişimine katkı sağlamakta, duygusal ve ruhsal ihtiyaçlarının karşılanmasında da önemli ölçüde etki etmektedir (Yıldız, 2017: 795).

Çocuk kitapları, okul öncesi dönemden başlayarak çocukları renk ve çizginin estetik diliyle tanıştıran, onlara anadilinin güzelliğini duyumsatan ilk araçlardır. Nitelikli çocuk kitapları, çocukların olay, olgu ve durumların sanatçı bakış açısıyla yorumlamasına tanık oldukları görsel ve yazılı araçlardır (Yıldız, 2017: 795). Çocukların kendini okunan kitaplardaki kahramanların yerine koyduğu, soyut düşüncüyü somutlaştırdığı için kitaplarda konuşan hayvanlar, makinalar ve kişilik yüklenmiş eşyaların olduğu kitapları tercih ettiği görülmektedir. Yine bu dönemde çocuklar kitaptaki karakterlerin duygularını anlamlandırabilir ve hikâyede geçen olaylar için neden sonuç ilişkisi kurabilirler (Şimşek, 2017: 32). Doğuştan gelen merak duygusunun açık bir öğrenme isteğine dönüştüğü bu dönemde çocuğa okunan kitaplar, çocuk için birer sözlük görevini görmekte ve çocuğa dış dünyayı anlamlandırma da yardım etmektedir (Şimşek, 2017: 32).

Çocuk edebiyatı ve eğitim bağlamında düşünüldüğünde çocuklara yönelik hazırlanan yazınsal nitelikli eserlerin edebiyattan taviz vermeden birtakım kültürel ve evrensel değerlere de değinmesi beklenmektedir. Fakat çocuklara değerleri vermeye çalışırken de edebî metnin asıl işlevinin bilgi vermek değil okuyucuya estetik zevk kazandırmak olduğu gerçeği unutulmamalıdır. Çocuklara yönelik iletiler yazılı metinler aracılığıyla verileceği gibi çizgiler ve resimler aracılığıyla da verilebilir (Yılmaz, 2016: 76). Özellikle kişilik algısının olumlu olabilirliğinin psikolojik sağlık üzerindeki etkisi düşünülerek, bu algıya yönelik verilecek mesajların da dikkatle verilmesi gerekliliği düşünülmüştür (Topcu, 2019: 143).

2.2.4. Okul Öncesi Dönemde Çocuk Kitaplarının Duygusal Gelişimine Etkisi

En genel tanımı ile doğumdan okula başlayıncaya kadar geçen süreye “okul öncesi dönem” bu dönemde yapılan eğitsel faaliyetlerin tümüne de “okul öncesi eğitim” denilmektedir. Bu dönemde çocuklar öğrenmeye oldukça meraklı ve isteklidir. Başarılı olmak için yetkinliklerini de keşfetmeye başladıkları bir dönemdir (Mümüneoğlu, 2023: 14).

Aile çocuğun ilk sosyal çevresidir. Çocuk ilk sosyal davranışları, aile bireyleri ile olan etkileşimi sonucunda kazanmaktadır. Diğer bireylerin çocukla olan etkileşimi, çocuğun aile

içindeki yerini belirlemektedir (Kandır ve Alpan, 2008: 35). Çocuk okul öncesinde kendisine sunulan sosyal deneyimlerin yanı sıra kendisine okunan, dinlemesi gereken kitaplardan da duygusal bağlamda en üst noktada etkilenir ve tepkileri bu ölçüde değerlendirilir.

Çocuk kitapları, çocuğun bilişsel, dil ve duygusal gelişim alanlarının desteklenmesinde önemli bir araç olarak görülmektedir. Çocukların kendilerini tanımalarına, sosyalleşmelerine yardımcı olurken bilgi ve haz verip yalnızlıklarını azaltmada yardımcı olmaktadır.

Ebeveynleri, çocuklarıyla sağlam bir duygusal bağ kurmalarına ve güvenilir, sıcak ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olacak, nitelikli etkileşimli kitap okuma etkinliklerini önermek mümkündür. Araştırmalar, ebeveynlerin çocuklarına hikâye kitaplarıyla etkileşimli bir şekilde nasıl okuyacaklarını öğretmen, çocukların dil gelişimi üzerinde faydalı etkilerinin yanı sıra duygusal boyutunun da önemli olduğunu ortaya koymaktır (Tezel vd., 2017: 755). Öğretmenlere “Çocuk kitaplarının çocuklar üzerindeki etkisi nedir? Sorusu üzerine 10 öğretmen bilişsel gelişim üzerinde olumlu etkileri olduğu, 6 öğretmen sosyal duygusal gelişim üzerine etkili olduğu, 8 öğretmen çocuk kitaplarının dil ve konuşmayı olumlu etkilediğini belirtmiştir (Uslu, 2020: 259). Söz konusu araştırmaların yanı sıra ebeveynlerin kitap seçme yöntemlerini, kitap okuma etkinliklerini çocuklarıyla en iyi nasıl uygulayacaklarını ve çocuklarının kitap okumaya yönelik ilgilerini desteklemek için neler yapmaları gerektiğini öğrenebilecekleri eğitim programlarına ihtiyaç vardır (Tezel vd., 2017: 755).

Çocuk kitaplarında çocuk okurun özdeşim kurabileceği kahramanları resmetmek çocuğun hem duygusal hem de sosyal gelişimi için önem arz etmektedir (Yılmaz, 2016: 86). Okuma yazma bilmeyen çocuk okul için resimleyen ve yazar, okul öncesi dönem çocuk kitabının baş aktörlerindedir. Hikâyeyi canlandırma görevi olan resimleyen, bu etkin role, hikâyenin detaylarını daha da açarak, geliştirerek veya başka bir deyiş ile hikâyede anlatılanı basit ama akla gelmeyen bir bakış açısıyla aktararak çocuğun duygusal gelişimine katkıda bulunabilir. Çocuk için kitap, sadece bir oyuncak, bir oyun nesnesi iken, ilerleyen dönemlerde üzerinde dinleme ve okuma etkinliklerinin gerçekleştirildiği bir iletişim aracı olacaktır. Serüven ve duygusallık gereksinimlerini karşılayan kitaplarla karşılaşan çocuklar, başka insanları, başka çevreleri tanıdıkça geleceğe daha iyi hazırlanırlar (Kıran, 2008: 31).

Dinlediği hikâyelerdeki kahramanlarla duygusal olarak özdeşim kuran çocuk, başkalarının da aynı duyguları yaşadığını görür, duygu paylaşımı sağlar ve kendisini yalnız hissetmez.

Benmerkezcilikten kurtularak onun dünyayı başkaları açısından da görmesi sağlanır (Kıran, 2008: 31).

Okul öncesi kadar okul sonrasında da kitap okuma etkinliğine çocuğun katılımın artırılması, duygusal gelişime olumlu bir ortamın oluşturulması ile mümkün olabilmektedir. Yapılan çalışmalarda da çocuklara okuma sürecinde kitap seçimine izin vermenin, çocuklarının, okumaya karşı daha ilgili olmasını sağlamıştır (Bıçakçı vd., 2017: 64).

3. YÖNTEM

Yapılan bu çalışmada Asarcık Acısu Değirmencioğlu İlkokulu Anasınıfı annelerinin ile görüşme yapılarak nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan “Durum Çalışması” modeli kullanılmıştır. Ekim-Nisan ayları arasında annelerin çalışma kapsamındaki belirlenmiş, araştırmacı tarafından numaralandırılmış ve listelenmiş kitapları; haftanın beş günü çocuklarına okuyup, süreç sonunda çocukların gelişimi açısından görüşleri ortaya çıkarılmak istenmiştir.

Nitel araştırma, gözlem ve doküman incelemesi gibi veri toplama teknikleri ile oluşturulan bir araştırma türüdür. Olayların ve olguların gerçekçi bir ortamda bütüncül bir şekilde incelenmesine yönelik süreci tanımlar. Nitel ölçme yönteminde genelleme öncelik oluşturmaz. Gözlem ve görüşmeye dayalı bu yöntemde davranışları sayı ile açıklamak zordur. Durum çalışmasında, sınırları belirlenmiş bir araştırma konusunun gerçek ortamında ayrıntılı olarak incelenmesi ve tamamlanması söz konusudur. (Mcmillan, 2000)

Araştırmacı tarafından farklı zaman diliminde yapılan ev ziyaretlerinde annelerin çocuklarına okudukları kitapları çocukların konuşma ve anlama becerileri konusundaki görüşleri alınmıştır.

3.2. Örneklem Grubu

Samsun Asarcık Acısu Değirmencioğlu ilkokulu anasınıfı 9 kişilik anne grubuyla gerçekleştirilmiştir. Annelerin 3’ü lise,4’ü ortaokul, 2’si ilkokul mezunudur. Bu çalışmada kolay ulaşılabilir “Durum Örnekleme” (Convenience Sampling) araştırmanın kolay ulaşabileceği örneklem grubudur. Genellikle araştırmacının diğer örnekleme yönteminin bulunmadığı durumlarda kullanılır. Söz konusu durum geçerlik ve güvenirlik konusunda zayıf kalabildiği durumlar olabilir. Bir yandan da kolay ulaşılabilir örneklemin ekonomik boyutu da mevcuttur (Öztürk vd., 2017).

Tablo 1.
Araştırmaya Katılan Annelerin ve Çocuklarının Demografik Bilgileri

Soru	Cevap	F	%
Çocuğun Cinsiyeti	Kız	5	55,5
	Erkek	4	44,4
Çocuğun Yaşı	4	3	33,3
	5	6	66,6
Anne Yaşı	25 ve altı	1	11,1
	26-30	6	66,6
	36-40	1	11,1
	41-45	1	11,1
Annenin Çalışma Durumu	Hayır	8	88,8
	İş arıyorum	1	11,1
Ailenin Gelir Durumu	Orta	8	88,8
	Düşük	1	11,1
Anne Eğitim Durumu		2	22,2
	İlkokul		
	Ortaokul	5	55,5
	Lise	2	22,2

Annelerden alınan cevaplara göre; tablo 1 de görüldüğü üzere annelerin %22,2 si (n=2)lise mezunu,%55,5 i (n=5) orataokul, %22,2 si (n=2) ilkokul mezunudur.çalışmaya katılan annelerin %100 ü (n=9) çalışmıyor.Annelerin %11,1 i (n=1) 25 yaş altı grubunda ,%66,6 sı (n=6) 26-30 yaş arası grupta,%11,1 i ise (n=1) 36-40 yaş arasında,%11,1 ise, 41-50 yaş arasındadır.Ayrıca projeye katılan annlerin çocuklarının %44,4 ü (n=4) erkek, %55,5 i (n=5) kız; çocukların %33,3 ü (n=3) 4 yaşında ,%66,6 sı (n=6) 5 yaşındadır.

3.3. Veri Toplama Süreci

Bu araştırmada okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların annelerinin çocuklarına okuduğu kitapların çocukları üzerindeki konuşma ve anlama becerileri hakkındaki görüşmeleri almak amacıyla görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler yaklaşık 4 hafta sürmüştür. Her bir görüşme yaklaşık 30 dakikada tamamlanmış ve araştırmacı tarafından yazılı bir duruma getirilmiştir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan aile bilgi formu, soru formu ve görüşme formu kullanılmıştır.

Aile bilgi formu: Aile bilgi formunda annelerin ve çocuklarının demografik bilgilerine yönelik (çocuğun cinsiyeti, yaşı, eğitim gördüğü okul türü, anne yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu ve aile gelir durumu) 7 soru yer almaktadır. Soru formunda, annelerin çocuklarına kitap okuma ve kitap alma uygulamalarına ilişkin 24 soru yer almaktadır. Soru formunda hem nicel hem de nitel analize uygun sorulara yer verilmiştir. Açık uçlu sorular ile annelerin görüşlerini daha detaylı olarak yazmalarına fırsat sağlamak ve derinlemesine bulgular elde etmek amaçlanmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu: Araştırmanın nitel boyutunda ise annelerin çocuklarına kitap okumaya ve kitap seçmeye ilişkin görüşlerini ve deneyimlerini derinlemesine belirlemek üzere yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır.

3.5. Veri Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi, içerik analizi kullanılmıştır. Her bir katılımcının verdiği yanıt karşılaştırmalı olarak, tartışma ve sonuç bölümünde yer almış ve alıntılarla bulgularda yer almıştır.

4. İŞLEM

Annelerle yapılan görüşmeler sınıfta gerçekleştirilmiştir ve yaklaşık 20-25 dakika sürmüştür. Görüşmeler, annelerin izni alınarak ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Görüşmelerde yer alan dikkat çekici görüşlere alıntı olarak yer verilmiştir. Görüşmeye katılan anneler A1, A2, A3... şeklinde kodlanmıştır.

5. BULGULAR

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Annelerin Kitap Okuma Alışkanlıklarını Değerlendiren Frekans ve Yüzde Değerleri

Soru	Cevap	f	%
Kitap okuyor musunuz?	Evet	3	33,3
	Hayır	6	66,6
Ne sıklıkla okuyorsunuz?	Ayda 1	1	11,1
	2-3 ayda bir	2	22,2
	Yılda bir	3	33,3
	Okumuyorum	3	33,3
Evde eşinizle size ait kaç kitap vardır?	0-5	5	55,5
	6-10	3	33,3
	16-20	1	11,1

Tablo 2 'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan annelerin %66,6 sı (n=6) kitap okuduğu, %33,3 ise kitap okumadığı görülmüştür. Yapılan görüşmelerde kitap okumayan anneler, neden olarak (n=4) okumak için zaman bulamadıklarını ve işlerinin çok yoğun olduğunu belirtmişlerdir. Annelerin %33,3 ü (n=1) ayda bir, %66,6 sı yılda (n=2) yılda bir kitap okuduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan annelerin evde eşleriyle birlikte kendilerine ait %55,5'i (n=5) 0-5 adet arası kitabı, %33,3 ü (n=3) 6-10 adet arası kitabı, %11,1 i (n=1) ise 16-20 adet kitabı olduğunu belirtmiştir.

Bu bölümde, 9 anneden görüşmeler aracılığıyla toplanan veriler doğrultusunda elde edilen bulgular ele alınmıştır. Annelerin görüşlerini etkili bir biçimde yansıtmak amacıyla gerekli yerlerde doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Annelere çocuğunuz kitap okumaya istekli mi diye sorulduğunda;

-Çok istekli, ben hiç zorlamıyorum. Kitabı kendisi getiriyor. (A1)

-Kendisi pek değil. Ben okurken istekli oluyor, başkası okusun istemiyor. (A4)

-Okuldan gelen kitapları ilk başta okumaya çok istekliydi. Ama şimdi biraz zorlayarak okuyoruz çünkü sıkıldı galiba. (A6)

-Kızım çok istekli daha yolda kitabı çıkarıp okumaya başlıyor, eve girer girmez bana ayrı, ablasına ayrı okutuyor. (A9)

Görüşmenin devamında annelere çocuklarınıza ne sıklıkla kitap okuyorsunuz diye sorulduğunda alınan cevaplar şu şekildeydi:

-Sizin verdiğiniz sürece okuyorum. Bazen de ablalarının kitaplarına bakıyoruz günde bir iki defa. (A2)

-Ben okumak istiyorum aslında ama oğlum çok hareketli bir çocuk. Sadece sizin gönderdiklerinizi günde bir sefer okuyabiliyoruz. (A3)

-O gün okuldan gelenleri gazete ya da ilgi çekici bir yazıyı gün içinde okumaya çalışıyorum. (A4)

-Genelde her akşam okumaya çalışıyorum. İnternet üzerinden masal açtığım zamanlar da oluyor. (A6)

-Genellikle akşam saatlerinde okuyoruz. (A8)

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Annelerin Kitap Okuma İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Soru	Cevap	f	%
Çocuğunuza kitap okuyor musunuz?	Evet	4	44,4
	Hayır	5	55,5
Çocuğunuza ne sıklıkla okuyorsunuz?	Haftada 1	2	22,2
	Ayda 2-3	2	22,2
	Kitap okumuyorum	5	55,5
Çocuğunuzun evde kaç tane kitabı var?	0-5	3	33,3
	6-10	5	55,5
	10'dan fazla	2	22,2
Evde çocuklarınızın kitaplarını koymak için bir bölüm var mı?	Evet	5	55,5
	Hayır	4	44,4

Tablo 3' de görüldüğü üzere araştırmaya katılan annelerin %55,5 i (n=5) çocuğuna kitap okuyor, %44,4 ü (n=4) ise kitap okumuyor. Okuma nedenleri incelendiğinde zamanlarının olmadığı ve alışkanlıklarının olmadığını belirttikleri görülmüştür. Okuyan annelerin %50 si (n=2) haftada bir, %50 si (n=2) ayda 2-3 adet kitap okuduğunu belirtmiştir. Annelere çocuklarına ilk defa ne zaman kitap okumaya başladıkları sorulduğunda; annelerin %11,1 i (n=1) 3 yaşında,%22,2 si

(n=2) 4 yaşında, %66,6sı (n=6) 5 yaşında başladıklarını belirttikleri görülmüştür. Annelerin evde çocuklarına ait %55,5 i (n=5) 0-5 arası ,%33,3ü (n=3) 6-10 kitabı,%11,1 i ise 10'dan fazla kitabı olduğu görülmüştür. Annelerin %55,5 i (n=5) evde çocuklarının kitaplarını koyacakları bir bölme, kutu vb. bir yer bulunduğunu, %44,4 ü (n=4) öyle bir yer bulunmadığı cevabını vermiştir.

Bu tabloyla alakalı anne görüşmelerinden bazı cevaplara aşağıda yer verilmiştir.

Evde çocuğunuza ait kitabı var mı? Varsa yaklaşık kaç tanedir sorusuna cevapları şöyledir:

-Hayır kitabı yok. Kendine ait bu ara her şeyi kesiyor. Daha önce aldıklarımızı da kesti. (A2)

-Yok maalesef. (A3)

-Bir iki boyama ve çalışma kitabı var. Okuma kitabı yok. (A4)

-15-20 tane kitabı vardır. Ablası ona çok getiriyor. (A6)

-Var ama etkinlik kitapları var. Hikâye ya da masal değil. (A8)

Annelere çocuklarına ne zaman kitap okumaya başladıkları sorulduğunda alınan cevaplar:

-İki yaşlarında ebe hanım çocuğuna sürekli bir şeyler oku demişti. Ben de takvim yapraklarını, internetten masalları falan okurdum. Öyle başladım yani. (A1)

-Ablasının hikâye kitapları ile başladık,3-4 yaşlarındaydı. (A3)

-Üç yaşlarında bazen ona abisinin kitaplarını okuyordum. Sonra bulabildiğim şeyleri okumaya başladık. Şimdi sizinle devam ediyoruz. (A8)

Geçen yıl yani dört yaşında başladık. (A9)

Çocuğunuza kitap okumak önemli mi sizce? Sorusuna cevaplar şöyleydi:

-Merak duygusunu arttırıyor bence daha çok okumasını sağlıyor bu yüzden çok önemli. (A2)

-Önemli çünkü bir şeyler öğreniyorlar. Hatta ben de öğreniyorum, değerlendiriyoruz birlikte. (A4)

-Kitap okuyunca çocuğun kitap okuması daha düzgün oluyor. Eskiden ne güzel konuşurdum. Kitap sayesinde çocuğumun da düzgün konuşmasını isterim. (A5)

-Bence çok önemli. Çünkü çocuğumun bir fikri oluyor. Birine bir şey anlatırken okuduğu kitaplardan örnek veriyor. Ders çıkardığını fark ediyorum, çok mutlu oluyorum. (A6)

-Bence çok önemli. Çocuğun her durumda geliştirir, anlamasını sağlar, bir şeyi güzel anlatmasını sağlar, boş zamanlarını güzel değerlendirir. (A8)

Tablo 4:

Soru	Cevap	f	%
Çocuğunuza kitap okumaktan hoşlanıyor musunuz?	Her zaman	5	55,5
	Bazen	4	44,4
Çocuğunuz kitap okumaktan hoşlanıyor mu?	Her zaman	5	55,5
	Bazen	4	44,4
Siz teklif etmeden çocuğunuz kitap okumanızı ister mi?	Her zaman	7	77,7
	Bazen	2	22,2
Çocuğunuza okuma sırasında ya da sonrasında kitapla ilgili soru soruyor mu?	Her zaman	7	77,7
	Bazen	1	11,1
	Hiç bir zaman	1	11,1
Kitap okurken resimler hakkında sohbet ediyor musunuz?	Her zaman	8	88,8
	Bazen	1	11,1

Tablo 4' te görüldüğü üzere araştırmaya katılan annelerin proje uygulandıktan sonra verdikleri cevaplarda; annelerin %55,5 i (n=5) çocuklarına kitap okumaktan her zaman, %44,4 ü (=4) bazen hoşlandığını belirtmiştir. Ayrıca anneler %55,5 i çocuklarının kitap okumaktan her zaman, %44,4 ü (n=4) ise bazen hoşlandıklarını belirttikleri görülmüştür. Çocukların %77,7 si (n=7) her zaman, %33,3'ü ise bazen annesi teklif etmeden kitap okumasını istediğini belirtmiştir. Kitap okurken çocukların; resimler hakkında %77,7 si (n=7) her zaman, %22,2 si(n=2) bazen, % 11,1 i (n=1) anneleriyle sohbet ettiği görülmüştür. Annelerin çocuklarının kitap okuma sırasında ya da sonrasında %66,6 sı (n=6) her zaman soru sorduğunun, %22,2 si (n=2) bazen, %11,1 i (n=1) ise hiçbir zaman sormadığını kendisinin de bunu teşvik etmek için bir şey yapmadığını belirttiği görülmüştür.

Bu tabloyla alakalı anne görüşmelerinden bazı cevaplara aşağıda yer verilmiştir.

Çocuğunuzla kitap okurken hoşunuza giden şeyler ne oldu sorusuna gelen cevaplar:

-Beraber zaman geçirmemizi sağlıyor. Beni dikkatle dinliyor, bu da benim çok hoşuma gidiyor. (A1)

-Çocuklarımın beni can kulağıyla dinlemesi benim çok hoşuma gidiyor. Açıkçası bir de sadece kitap zamanında uslu durup kucağında oturuyorlar. Bu çok nadir oluyor, o yüzden mutlu oluyorum. (A4)

-Bu ara gönderdiğiniz kitapların arasında gezi kitapları da var. Onları okumak benim de çok hoşum gidiyor. Mesela Kapadokya ile ilgili olana bayıldım. Şehirleri, özelliklerini ben de öğreniyorum. Kızımın sayesinde nerenin neyi meşhursa beraber öğreniyoruz. (A5)

-Ben okurken birebir canlandırıyor gibi okumaya çalışıyorum. Oğlum buna bayılıyor hali çok hoşuma gidiyor. Beraber eğlenmek çok güzel. (A6)

-Hiçbir şeye kitap okuduğum zamandaki kadar dikkatini vermiyor dikkat kesilmesi hali çok şeker. En çok ona bayılıyorum. (A9)

Kitap okurken kitabın resimlerini beraber inceleyip, hakkında konuşuyor musunuz? Sorusuna alınan cevaplar şunlardır:

-Evet inceliyoruz. Mesela bir kitapta bir top vardı. Bana ‘Yatağın altına saklamış bak şaşkın’ dedi ve çok güldü. Beraber çok dikkatli incelemiştik ve çok gülmüştük. (A2)

-Evet soru soruyor, beraber konuşuyoruz. Resimleri uzun uzun inceliyoruz. Kısa kesersem kızıyor. (A3)

-Öyle arada sorarlarsa konuşuyoruz. Özellikle resimleri incelemiyoruz, detaylı anlatmıyorum. (A4)

-Önce kitabı okuyup bitiyoruz. Sonra da tekrar açıp resimleri değerlendiriyoruz. Burada bu olmuştu diyerek resimlerle hikâyeyi bağdaştırıyor, olayları anlamlandırıyor. (A6)

-Evet çok dikkatini çekiyor. Anlatıldığına uyuyor mu diye sürekli kontrol ediyor. (A9)

Çocuğunuz okuma sırasında ya da kitap sonrasında kitapla ilgili soru soruyor mu? sorusuna şöyle yanıtlar verildi:

-Pek soru sormuyor. Okuduklarımı dinlemeyi tercih ediyor. (A1)

-Evet her seferinde bıktırana kadar soru soruyor. Çok meraklı. (A2)

-Evet soruyor. Hatta arada bölüp de soruyor. Genellikle ben de elimden geldiğince açıklamaya çalışıyorum. (A3)

Bazen soruyor, her zaman değil. (A4)

Evet sürekli kesip sorularını cevaplıyorum. Bazen bu zor olabiliyor benim için. (A5)

Soruyor. Ben de anladığım kadarıyla cevap veriyorum. (A6)

Çok soru soruyor bazen. Eğer saat çok geç olduysa yorgunsam beni çok zorluyor bu durum. Yine de cevap vermeye çalışıyorum. (A7)

Evet soruyor. Bazen kitabı okurken çok bölüyor sorularıyla. Bu da bazen sabır zorlayıcı oluyor. (A8)

Evet hatta bazen çok tamam artık dediğim oluyor. (A9)

Tablo 5:

Soru	Cevap	f	%
Çocuğunuzun ilgisini en çok hangi kitaplar çekiyor?	Masallar	2	22,2
	Çocuk Hikayeleri	3	33,3
	Hayvan Hikayeleri	2	22,2
	Macera Öyküleri	2	22,2
Bu uygulamadan sonra çocuğunuzda değişiklik gözlemlediniz mi?	Evet	8	88,8
	Cevap yok	1	11,1
Çocuğunuzun konuşma ve anlama becerilerinde ilerleme farkettiler mi?	Çok	8	88,8
	Biraz	1	11,1
Bu çalışma bittikten sonra da çocuğunuza kitap okumaya devam eder misiniz?	Evet	8	88,8
	Hayır	1	11,1

Tablo 5'te görüldüğü gibi anneler proje sonrası çocuklarının kitapla ilgili düşüncelerini ve kendi gözlemlerini belirtmişlerdir. Annelerin %22,2'si (n=2) prensesli masalları, %33,3'ü (n=3) kahramanı çocuklar olan kitapları, %22,2'si (n=2) maceralı öyküleri çocuklarının sevdiğini söylemiştir. Çocuğunun heyecanı bitmeyen bir sonda tatmin olmadığını, çocuğuyla beraber yeni bir son uydurduklarını söylemiştir. Bu uygulamadan sonra annelerin çocuklarında %88,8'i (n=8) olumlu şeyler gözlemlediklerini, %11,1'i ise bu konuda cevap vermek istememiştir. Konuşma ve anlama becerilerinde ilerlemenin %88,8'i çok olduğunu, %11,1'i ise az olduğunu belirtmiştir. Yapılan çalışmadan sonra annelerin %88,8'i (n=8) çocuklarına kitap okumak istediğini, %11,1'i ise zamansızlık ve maddi güçlük nedeniyle kitap okumayacağını belirttiği görülmüştür.

Bu tabloyla alakalı anne görüşmelerinden bazı cevaplara aşağıda yer verilmiştir.

Çocuğunuzun ilgisini en çok hangi tür kitaplar çekiyor? Sorusuna anneler şöyle cevaplar verdi

-Kendi yaş grubu çocukların olduğu hikayeler ilgisini çekiyor. Eğer kahraman çocuksa kendini onun yerine koyuyor. (A2)

-En çok hayvanlı kitapları seviyor. Onların konuşması ve sesleri çok ilgisini çekiyor. (A3)

-Maceralı şeylerle; denizin, sahilin olduğu kitapları çok seviyor. Sürekli 'Anne biz de gidelim' diyor. İmkânlarımız elvermediği için daha hiç götüremedim. Ama gideceğiz inşallah. (A4)

-Benim kızım en çok prensesli kitapları çok seviyor. Ama ben çevreyi anlatan, bilgi içerikli kitaplar okumayı daha faydalı buluyorum. (A5)

-Sonu heyecanlı biten kitaplara bayılıyor. Eğer kitap sakın bir sonla bittiyse mutlaka beraber başka bir son yazıp öyle tamamıyoruz zaman daha çok tatmin oluyor. Keyif alıyor. (A6)

-Daha çok keloğlan masallarını seviyor. Bazen internetten de masallar açıyor bazen de kendimiz yeni bir keloğlan masalı uyduruyoruz. Hatta uydurduklarımızı daha çok seviyor. (A8)

Bu uygulamadan sonra çocuğunuzda olumlu ya da olumsuz değişiklikler gözlemliyor musunuz? Varsa bunlar nelerdir? Sorusunun cevapları şu şekildeydi:

-Evet çocuğum kitaplardaki gibi cümleler kuruyor bu ara. Böyle kitaptan ilk kez duyduğu bir kelimeyi başka zamanda kullanıyor. Hem şaşırıyorum hem de çok mutlu oluyorum. (A1)

-Evet cümlelerinde fark ediyorum. Onları ben kitabı okurken nasıl seslendiriyorsam o da öyle konuşuyor bazen. O zaman çok tatlı ve komik oluyor. Bazen başka şeyleri oradaki olaylara benzetiyor. Algısının çok açıldığını fark ediyorum. (A2)

-Tabi ki daha fazla konuşuyor artık. Daha güzel sorular soruyor. Zaten siz de fark etmişsinizdir. Cümleleri daha uzun ve düzgün. Çok fark var. Sabırsız çocuğum, biraz olsun dinlemeyi öğrendi. (A3)

-Kitap okudukça düşünüyorum da kitap okumaya başlamadan önce; çocuğumla iletişimimiz sadece 'yat, kalk' gibi cümlelerle sınırlıymış. Şimdi kitap okurken ve sonrasında uzun uzun konuşabiliyoruz. Kızımın cümleleri zenginleşti. İletişimimiz arttı. Çocuğumun çekingenliği azaldı. (A5)

-Kesinlikle düşünüyorum. Oğlum artık 'Günaydın, iyi geceler' gibi sözleri unutmuyor artık. Cümleleri daha dikkatli daha kibar ve uzun kuruyor. (A6)

-Evet yani çok önemli. Bence çocuklarım onlara sürekli okuduğum için çok güzel konuşuyorlar. Hiç pelteklikleri yok fark etmişsinizdir. Bu sayede bence. Her şeyi çabuk öğreniyorlar. Buna bağlıyorum. Oğlum bu yıl okuduğumuz kitaplardan okumayı öğrendi. İnanamadık başta. Sonra baktık gerçekten okuyor. (A8)

-Evet 'r' ve 's' sesinde biraz zorlanıyordu. Şimdi çok daha iyi. Hatta geçen komşum da fark etti. Bu da eşimle beni çok mutlu etti. Ödev yapmak, yazı yazmak istiyor sürekli. Bunlar bence hep kitap sayesinde oldu. (A9)

Bu çalışmadan sonra çocuğunuza kitap okumaya devam eder misiniz?

-Tabi ki maddi gücüm yettikçe ona kitap alıp okuyacağım. (A2)

-Ben daha önce hiç kitap almamıştım kızıma. Bundan sonra resimli, okuması güzel kitaplar alırım. Biz yararlı diye boyama kitabı alıyorduk. Bundan sonra artık sizin gönderdiklerinizden alırız. (A4)

-Evet devam edeceğiz. Zaten kendisi de çok istekli. Uykudan önce mutlaka okumamı ya da anlatmamı istiyor. Sinirlendiğinde, üzülduğünde hikâye ile rahatlayan bir çocuk elimden geldiğince bunu devam ettireceğim. (A6)

-Tabi neden ettirmeyeyim. Ama burada bir kütüphane imkânımız yok. O yüzden maddi imkanlarımız yettiğince okurum. Öyle şimdiki gibi her gün ayrı okuyamam ama aldıkça okurum. (A7)

-Evet abisiyle yıllardır okuyoruz, onunla da devam edeceğiz. (A8)

-Tabi ki babası da ben de çok istekliyiz bu konuda. Başarılı olsun diye her şeyi yaparız. O yüzden bırakmadan devam edeceğiz. (A9)

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada projeye katılan annelerin çocuklarına okudukları kitapların onlardaki etkisi üzerine gözlem ve görüşleri incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bulgularından biri, araştırmaya katılan annelerin hepsi kitabı çocuğuna kendisi okumuştur. Anneler çocuklarına gönderilen kitapları her gün eksiksiz bir şekilde okuduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca annelerin önemli bir çoğunluğu çocuklarına daha önce imkansızlıklardan ve işlerinin yoğunluğundan dolayı kitap okuyamadıklarını söylemişlerdir. Kitap okumanın çocuklarına çeşitli yararları olduğu konusunda hemfikir olan anneler; zamanları daha çok olsa, daha fazla kitap okumak istediklerini belirttiler. Bunun yanında, çocukların babaları uzun dönemler şehir dışında çalıştığı için kendileri dışında evde başka kimsenin kitap okumadığını ifade ettiler. Ulaşılan bulgulara dayanarak kırsal kesimde fiziksel iş yoğunluğunun fazlalığı çocuklara ayrılan vakti sınırladığını ve ekonomik şartların ebeveynin çalışma saatini ve yerini belirlediği bunun da çocuğun ebeveyniyle geçirdiği sürede belirleyici bir faktör olduğu söylenebilir.

Görüşme sırasında annelerin büyük çoğunluğu çocuklarının kitap okuma konusunda istekli olduğunu, hatta çocuklarının kendi teklif etmeden çocuklarının onlara kitapları okuması için getirdiğini söylediler. Annelerin bu beyanı çalışmaya katılan çocukların kitaplara karşı ilgili ve istekli olduğunu destekler niteliktedir. (Çakmak Güleç ve Geçgel 2014) yaptıkları çalışma sonucu, erken dönemde kitapla tanışan çocuğun, geç başlayan bir çocuğa göre daha istekli olduğunu belirterek bu konuyu destekler niteliktedir.

Çocukların biri dışında kendine ait kitabı bulunmadığını ifade eden anneler, bunu daha önce konuyla ilgili yeterli bilince sahip olmadıklarına ve maddi yetersizliklerine bağladılar. Evde kitabı olan çocukların ise çalışma ya da boyama kitabı olduğunu dile getirdiler. (Clark ve Hawkins,2010) konuyla ilgili çalışmasında ebeveynlerinden okumak için destek gören çocuklar okumanın başarmak için gerekli olduğu konusunda inançlıdır. Sonucunu ortaya koymuştur. Bu ifadeler sonucunda ebeveynin çocuğuna kitap okumasında maddi gücünün ve bu konuda yeterli bilince sahip olmasının belirleyici rol oynadığına, sosyo-ekonomik durumun çocuğun kitap tecrübesinde doğrudan etkili olduğu söylenebilir.

Annelere gün içinde gönderilen kitapları günün hangi saatlerinde ve ne sıklıkla okudukları sorulduğunda büyük çoğunluğu yatmadan önce okuduğunu, bir kısmı ise okul dönüşü okuduğunu belirtmiştir. Hepsi çocuğun isteği doğrultusunda kitabı birkaç defa daha okuduklarını ifade etmişlerdir. Yapılan araştırmalar hikâye kitaplarının tekrar tekrar okunması

yoluyla yeni kelimelere maruz kalmanın çocukların kelime öğrenmesini etkilediğini ve kelimelerin bağlam içinde, yetişkinlerin aracılığı ile çocuklara uygulamasının sözcük dağarcığının büyüttüğünü göstermektedir (Justice et al., 2005: 17-32). Aram ve Aviram (2009) tarafından yapılan buna benzer bir çalışma Kitap okuma sıklığının çocukların dil gelişimiyle ilişkili olduğunu ortaya çıkarmıştır.Bu bilgiler ışığında kitap okuma sıklığının çocuğun dil gelişiminde önemli bir rolü olduğunu göstermektedir.

Çalışmaya katılan annelerin çoğunluğu, daha önce çocuğuna kitap okumadığını, bu uygulamayla beraber kitap okumaya başladıklarını söylediler. Daha önce çocuğuna kitap okuyamaya başladıklarını belirten anneler ise; kısa bir dönem okuduklarını, sonra devam etmediklerini belirttiler. Ama bu çalışmayla beraber düzenli kitap okumaya başladıklarını söylediler.Bu sonuç; çocukların dil ve bilişsel gelişiminin kritik dönemlerinde yeterli derecede desteklenmediğini ,bunun da çocuğun ileriki yaşamında olumsuz etkiler bırakabileceğini gösterir. Ulaşılan görüşü destekleyen bir çalışma sonucuna göre (Debayshe,1993;Dunst,Simkus ve Hamby,2012).”Erken yaşlardan itibaren düzenli olarak kitap okunan çocuklar, daha geç başlanan ve daha az sıklıkla kitap okunan çocuklara göre daha gelişmiş dil becerileri sergilediğini belirtir. ”sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmaya katılan tüm anneler, kitap okumanın çocuğun gelişimine katkısı olduğu konusunda hemfikir görüş belirtmişlerdir.Çocuklarına okudukları kitapların anneleri üzerine etkisini ise anneler, şu şekilde dile getirmişlerdir: Çocuklarıyla iş yoğunlukları sebebiyle zaman geçirmememin kendilerinde huzursuzluk, vicdanen rahatsızlık oluşturduğunu, çalışma sayesinde çocuklarıyla kaliteli vakit geçirdikleri için mutlu olduklarını belirtmişlerdir.Kitap ebeveyn ve çocuk arasında bir çok materyale göre nispeten daha ucuz ,ve daha ekonomik bir köprüdür. Ayrıca okuma sırasında çocuklarıyla daha yakın temasta olduklarını, çocuklarının onları daha dikkatli ve verimli dinlediklerini, bu da onları okuma komsunda daha istekli yaptığını belirten anneler,çalışma kapsamında bulunan birkaç kitaptan (Ülkemiz şehirlerinin tanıtıldığı) kendilerinin de yararlandığı, çocuğu sayesinde kendilerinin de bilgilendiklerini ifade etmişlerdir.Bu beyan sonucunda kitabın bir işlevinin de ;hem ebevynin hem de çocuğunun beraber öğrenme ortamı oluşturmasına olanak sağladığı,iki tarafın da merak duygusunu beslediği söylenebilir.

Kitap okurken çocuklarıyla uzun uzun sohbet imkânı bulduklarını belirten anneler, çocuklarıyla iletişiminin artmasının kendilerini çok mutlu ettiğinden bahsettiler. Hatta bir anne çocuğuyla daha önce sınırlı kelimelerle konuştuğunu kitaplardan sonra fark ettiğini ve kendinde bu konuyla ilgili farkındalık oluşturduğunu belirtti. Baker, Scher ve Mackler (1997) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada annelerin çoğunluğu çocuklarına kitap okuma sırasında keyif aldıklarını ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre annelerin büyük çoğunluğu çocuklarına kitap okumaktan keyif alıyor. Ancak evdeki kitap sayısı, çocuklara kitap okumaya başladıkları yaş ve kitap okuma sıklığı göz önüne alındığında, bu olumlu tutumun yeterli düzeyde gerçeğe yansıtılmamaktadır.

Annelerin tamamına yakını kitap sırasında ya da kitap bitiminde resimleri beraber yorumladıklarını ve çocuklarının kitap hakkındaki sorularını ellerinden geldiği kadar cevap vermeye çalıştıklarını söyledi. Okuma sırasında ya da sonrasında sorulan soruları cevaplamanın ve okunan kitabın resimlerini çocukla ebeveynin beraber yorumlamasının; çocuğun olumlu yönde güdülenmesi ve ilgisinin canlı tutulması açısından önemli olduğu kanısına varılabilir. Bunu destekleyecek çalışma (Göğüş, 1978) tarafından yapılmış, çocuğun yetişkinle okuduğu metin hakkında soru sorma, metin ile ilgili tartışma ve drama gibi çeşitli aktivitelerle dikkatin canlı tutulması açısından oldukça faydalıdır sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bir diğer araştırma ise çocuğa özgün dil ve okuma yazma becerilerinin resimli kitap okuma deneyimiyle arttığını göstermektedir (Senechal and Le Fevre, 2002; Whitehurst and Lonigan, 1998; Bus van Ijzendoorn and Crnic, 1997).

Anneler genellikle daha çok bilgi içerikli kitapları faydalı buldukları kanaatindedir. Çocukların ise kahramanları hayvan olan kitapları, ya da macera içerikli hikayeleri daha istekli dinlediğini anlatıyorlar. Kız çocuk anneleri ise daha çok prensesli masalları sevdiğini söylüyor. Çalışma sonunda elde edilen bu bilgi çocukların kişilik özelliklerine ve cinsiyetlerine göre beğendikleri kitap türlerinin farklılıklar gösterdiğini ortaya çıkarıyor. Bu sonuca paralel olarak (Arnold et al., 1994; Valdez et al., 1992, 1994a, 1994b). Çalışmasında Okuma süreçlerinin ve sonrası etkinliklerinin çocukların kitap karakterleriyle empati kurabilmelerini ve olaylara ilişkin farkındalıklarının artmasında etkili olduğu görülmektedir sonucunu ortaya koyuyor. Ayrıca araştırma sonucunda bir çocuğun annesi çocuğunun hareketli, heyecanlı sonla bitmeyen kitaplarda tatmin olmadığı için çocuğuyla beraber kitaba yeni bir son yazdığını belirtiyor. Elde edilen bu bilgi; çocuklar için üretilmiş yazılı eserlerde, çocukların heyecan ve merakının baştan sona canlı tutulması gerektiğini, eser sonunun çocuğu tatmin edecek şekilde yazılıp çocuğun

doyum sağlanmasını,bunun çocuğun okuma güdüsünün pekiştirilmesi açısından önemli olduğunu, eser içeriği oluştururken göz ardı edilmemesi gerektiğini gösterebilir.(Çelebi Öncü,2016) yaptığı bir araştırmanın sonuçlarına göre ,ebeveynleriyle etkileşimli bir şekilde kitap okuma deneyimi yaşayan çocukların sosyal durumlarla ilgili öyküleri olumlu bir şekilde sonlandırma konularında anlamlı farklılıklar sergilediklerini tespit etmiştir.Bu da ulaşılan yargıyı destekler.

Çalışma sonrası velilere çocuklarında gözlemledikleri olumlu ya da olumsuz değişiklikleri sorulduğunda, çocukların kelime dağarcıklarında dikkat çekecek kadar önemli bir artış olduğunu gözlemlediklerini ifade ettiler. Bazı anneler çocuklarının sabırsızlıklarının biraz törpülendiğini ve odaklanma sürelerinin arttığını söylediler. Ayrıca çocukların kitaplardaki gördükleri ve fark ettikleri şeyleri günlük hayatlarında da uygulamaya çalıştıklarını, özellikle “günaydın, iyi günler” gibi cümleleri unutmadan ve yerinde kullandıklarını söylediler. Annelerin bu ifadeleri sonucunda çocukların kitaplardan olumlu ,sosyal hayatlarını destekleyecek iletişim becerileri kazandığı sonucu çıkarılabilir.Nitekim (Whitehead, 2002: 63). çalışmasıyla ‘Çocuklar kitap okunan süre içinde; yeni karşılaştıkları sözcüklerle, başka kitaplarda, farklı okuma yazma yaşantıları içinde ya da gündelik hayatta farklı kullanımları ile karşılaştıkları sözcükleri çeşitli yapılarda bağlama uygun kullanabildikleri gözlemlenmiştir.’.diyerek bu kanıyı destekler.Çocuklar için hazırlanmış kitaplar çocukların sadece eğlenceli zaman geçirmesini sağlamaz, aynı zamanda sosyal, bilgisel ve gelişimsel açıdan da desteklemektedir (Akın, 1998). Bir anne çocuğunun söyleyemediği sesleri çok daha anlaşılır çıkardığını, çevresinde de bunun fark edildiğini, bunun da onları çok mutlu ettiğini ifade etti. Diğer bir anne ise çocuğunun kitapları inceleyerek ve kendisine sorular sorarak okumayı öğrendiğini, ayrıca yazı yazmakta ve resim yapmakta daha istekli olduğunu, bunların nedeninin düzenli okudukları kitap olduğunu düşündüklerini belirtti. Bu sonuç kitap okuma sırasında çocuğun seslere aşinalık kazandığını ,kendi kendine harfler arasındaki bağlantıları idrak edebileceğini ve okuma yazmada işini kolaylaştırabileceğini söyleyebiliriz.(Holdway, 1979: 15; Sulzby and Teale, 1987; Schirmer, 2005: 110-113).tarafından yapılan araştırma sonucunda Bunu destekleyen bir yargıya varılmıştır.Çalışma sonucuna göre çocuklar, yetişkinlerle birlikte tekrar tekrar okunan kitaplar aracılığıyla yetişkinlerin okuryazar davranışlarını taklit ederek okur gibi yapmaya ve sıklıkla karşılaştıkları sözcükleri yazılı olarak tanımaya başladıkları dile getirilmiştir

Anneler bundan sonra maddi imkanları da el verdiği sürece düzenli olarak çocuklarına kitap alacaklarına ve kitap okumaya devam edeceklerini, konuyla ilgili bilinçlendikleri için diğer küçük çocuklarını da bu konuda ihmal etmeyip, desteklediklerini vurguladılar. Annelerin bu beyanı çalışmanın anneleri olumlu yönde etkilediğini; onların kitapların çocuklarının gelişiminde önemli bir rolü olduğunu fark ettiklerini gösterir. Çocukluğun ilk yıllarında kitapla tanışma gelecekteki tüm yıllarını etkilemektedir. (Baker et al., 1997).yaptığı çalışmayla ,okuma yazma davranışı ile erken tanışan çocuklar sonraki yıllardaki okuma davranışına hazırlık yapmakta ve bu durum okuma-yazma davranışını kolaylaştırmaktadır. Sonucuna ulaşmış,varılan yargıyı desteklemiştir.

ÖNERİLER

Ebeveynlere çocuklarıyla bağlarını güçlendirecek, onlarla kaliteli zaman geçirmenin en kolay ve ekonomik yollarından biri olan kitap okumanın önemine yönelik daha fazla bilgi içere video yüz yüze eğitimler, TV aracılığıyla yayınlar yapılabilir.

Evde çocuğa örnek olması açısından ebeveynin de kitap okumaya teşvik edilmesi için ebeveynlere yönelik, çalışmalar yapılabilir.

Çocuk için yazılan kitaplarda sadece içeriğin didaktik yönü dikkate alınmamalı; en az içerik kadar, resimlerin, üslubun ve olay örgüsünün çocuğu heyecanlandırması, kitabın sonunun çocuğu tatmin etmesi, çocukta okuma isteği uyandırması da önemsenmelidir. Kahramanla özdeşlik kuran çocuk bunu günlük hayatına da yansıtacaktır.

Ailelere, çocuklarına alacakları kitapları yaşına görelik, içerik uygunlu vb. kriterlere göre seçebilme yeterliliği için alanında uzman kişilerce bilgilendirme yapılabilir.

Kırsal yerleşimlerdeki çocuklar için de yeterli olabilecek bir kütüphane oluşturmak onların okumaya ilgisini arttırmak için son derece yararlı olabilecektir. Bunun için köy camilerinin, muhtar ya da köy odalarının bir bölümü kullanılarak fiziksel imkân yaratılabilir.

Okumak bir milletin kültür alt yapısının temel taşıdır. Bu farkındalığın kazanılması için devletin ve sivil toplum örgütlerinin desteklediği projeler, seminerler, kurslar, gazete dergi ve tv yayınları bu konuyla ilgili ilerlememizi sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akın, A. (2022). *Gelişimsel Yetersizliği Olan Okul Öncesi Çocuklarda Paylaşımlı Kitap Okuma Müdahalesinin İletişim-Dil Gelişimine, Öz-Düzenleme ve Erken Okuryazarlık Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Programı, Ankara.
- Aktaş, E. (2021). *Etkileşimli Kitap Okuma Programının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Problem Çözme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Ana bilim Dalı, Gaziantep.
- Aliosman, N. (2019). *Okul Öncesi Resimli Çocuk Kitaplarında İmgesel ve Yaratıcı Düşünce Uyaranı Olarak Stilize İllüstrasyon*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Grafik Anasanat Dalı, Eskişehir.
- Altınkaynak, Ş. Ö. ve Yanıklar, C. (2014). “Anne ve Babaların Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocuklarının Gelişimine Yönelik Beklentileri”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30: 56 – 72.
- Arnold, D. H., Lonigan, C. J., Whitehurst, G. J., Epstein, J. N. (1994). Accelerating language-Development Through Picture-Book Reading: Replication and Extension to a Videotape Training format”. *Journal of Educational Psychology*, 86, (s. 235–243).
- Aram D. Ve Aviram, S. (2009). Mothers ‘story book reading and kindergartens’ socio emotional and literacy development. *Reading Psychology* 86,(30, 175-194
- Atar, Ö. (2022). *Okul Öncesi Eğitimde Yararlanılabilecek Çocuk Edebiyatı Kitaplarının Çocuklar İçin Felsefe Açısından İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Ana bilim Dalı, Burdur.
- Ayhan, R. N. (2022). *Okul Öncesi Dönemde Bireysel Farklılıkları Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarının İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Baker, L., Deborah, S., Kirsten M. (1997). “Home and Family Influences on Motivations for Reading”, *Educational Psychologist*, 32, (s. 69-82).

- Baker, L., Scher, D. Ve Mackler, 'K. (1997). Home and family influences on motivations for reading. *Educational psychologist*, 32(2), 69-82
- Bayram, Z. T. (2009). *Resimli Çocuk Kitaplarının Okuma Alışkanlığı Üzerindeki Etkisi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Ana bilim Dalı, İstanbul.
- Bıçakçı, M. Y., Er, S., Aral, N. (2017). "Annelerin Çocuklarına Etkileşimli Kitap Okuma Sürecine İlişkin Görüşleri", *Eğitim ve Bilim*, Cilt 42, Sayı 191, (s. 53-68).
- Bracken, S. S. and Fischel, J. E. (2008). "Family Reading Behavior and Early Literacy Skills in Preschool Children from Low-Income Backgrounds". *Early Education and Development*, 19(1), (s. 45-67).
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. Göğüş, B. Orta Dereceli Okullarda Türkçe ve Yazın Eğitimi. Ankara: Kadioğlu Matbaası 1978.
- Clark, C. and Hawkins L. (2010). *Young People's Reading: The Importance of the Home Environment and Family Support. More Findings from Our National Survey*.
- Coşgun, A. A. (2022). "Ebeveynlerin Çocuklarına Hikâye Kitabı Seçme Ve Okuma Durumlarının İncelenmesi", *International Journal of Eurasia Social Sciences*, Vol. 13, Sayı 49, (s. 1126-1144).
- Çetin, İ. N. (2022). *Okul Öncesi Dönemde Etkileşimli ve Geleneksel Kitap Okuma Yöntemlerinin Etkisinin Karşılaştırılması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Ana bilim Dalı, Ankara.
- Doğan, A. (2019). *Diyalogik Okumanın Beş-Altı Yaş Çocukların Erken Okuryazarlık Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Malatya.
- De Baryshe, B. D. (1993). Joint Picture-book reading correlates of early oral language skill. *Journal of Child Language*, 20 (2), 455-461

- Erol, F. Z., Elhakan, G. B., Burulday, V. (2021). “3-6 Yaş Dönemindeki Resimli Çocuk Kitaplarının İç ve Dış Yapı Özelliklerinin İncelenmesi”, *Akademik MATBUAT*, Cilt 5, Sayı 1, (s. 115-130).
- Göğüş, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Güleç, Ç. H. ve Geçgel, H. (2015). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Pegem Akademi.
- Gönen, M. (2017). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Eğiten Yayınları.
- Justice, L. M. and Ezell, H. K. (2002). “Use of Storybook Reading to Increase Print Awareness in at-risk Children”, *American Journal of Speech Language Paathology* 11 (1), (s. 17-29).
- Kakırman Y. A. (2016). “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rol Model Olarak Aile”, *Mavi Atlas*, 7: (s. 95-112).
- Kandır, A ve Alpan, Y. (2008). “Okul Öncesi Dönemde Sosyal-Duygusal Gelişime Anne-Baba Davranışlarının Etkisi”, *Aile ve Toplum*, Yıl: 10 Cilt: 4 Sayı: 14, (s. 33-38).
- Kara, C. (2021). “Okul Öncesi Dönem Çocuk Kitaplarında Yaratıcılığı Destekleyen Bir Faktör Olarak Resimlerin Kullanımı”, *Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi*, Sayı 3(4), (s. 221-240).
- Kıran, S. (2008). *Okul öncesi Dönemi Çocuklarına Yönelik Hazırlanan Masal ve Öykü Kitaplarında Geçen İletişim Engelleri*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı, Aydın.
- Köşker Y. (2013). *Köyde ve Kentte Yaşayan 6 Yaş Çocukların Okul Olgunluklarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Konya.
- Krippendorff, K. (1980). *Content Analysis: An Introduction to is Methodology*. Sage, Beverly Hills.

- M. E. B. (2013). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi (Dil Gelişimi)*, Ankara.
- McMillan, J. H. (2000). *Educational research: Fundamentals For the Consumer* (3th ed.) New York: Longman.
- Mümüneoğlu, H. (2023). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Bakış Açısı Alma Becerileri Ve Sosyal Duygusal Gelişimleri İle Bağlanma Biçimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Bursa.
- Özmen, H. (2004). Fen Öğretiminde Öğrenme Teorileri ve Teknoloji Destekli (Constructivist) Öğrenme. *The Turkish Online Journal of Educational Technology-JOJET* 3(1.) 100-111.
- Schirmer, B. R. and Williams, C. (2003). "Approaches to Teaching Reading". *Oxford Handbook of Deaf Studies, Language and Education*. New York, NY: Oxford University Press (s. 110-122).
- Sénéchal, M. and Lefevre, J. (2002). "Parental Involvement in the Development of Children's Reading Skill: A Five-Year Longitudinal Study", *Child Development*, 73, (s. 445-460).
- Şahin, G. (2014). "Okul Öncesi Dönem Çocuk Kitaplarında Görsel Bir Uyarın Olarak Resim", *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Vol. 9/3, (s. 1309-1324).
- Şimşek, Z. C. (2017). *Farklı Kitap Okuma Tekniklerinin 48-66 Ay Grubu Çocuklarının Dil Gelişimine Olan Etkileri*. Basılmamış Doktora Tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana bilim Dalı Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı, Denizli.
- Taş, A. (2023). *Okul Öncesi Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana bilim Dalı Din Eğitimi Bilim Dalı, Konya.
- Topcu, Z. G. (2019). *Okul Öncesi Dönem Resimli Çocuk Kitaplarının Psikolojik Sağlık Açısından İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı, Ankara.

- Ucuzsatar, N. (2019). *Okul Öncesi Çocuk Kitaplarındaki Hayvan Karakterlerin Geliştirilme Yolları Üzerine Bir Durum Tespiti*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Uslu, E. M. (2020). “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Kitaplarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi”, *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, Sayı 16(2), (s. 251-264).
- Uyanık Balat, G., Kılıç, Z., Değirmenci, Ş., Ünsal, F. Ö. (2017). “Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Resimli Çocuk Kitaplarında Yer Alan Temel Kavramların İncelenmesi”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 44, (s. 424-441).
- Whitehead, M. (2002). “Dylon’s Routes to Literacy: The First Three Years With Picture Books”, *Jornel Of Early Childhood Literacy*, 2(3), (s. 269-289).
- Yıldız, A. (2017). “Okul Öncesi Dönem Çocuk Kitaplarında Çocuk Hakları”, *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yıl. 4, Sayı 13. (s. 88-99).
- Yıldız, A. K. (2017). “Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Eğitim ve Gelişiminde Kitabın Rolü ve Bu Süreçte Anaokulu Kütüphanelerinin gerekliliği”, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, Vol. 3 (3), (s. 792-802).
- Yılmaz, O. (2016). “Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler”, Tacettin Şimşek (ed.), *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya*, (s. 61-108). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Yörükoğlu, A. (1983). *Değişen Toplumda Aile ve Çocuk*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

EKLER

Kitap numaralandırma örneği

TABLOLAR

Okunan kitapların listesi

Temiz Deniz	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Havva Selvi UTUŞ	16
İğlunun İçinde Ne var?	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Gözde Hilal DİLBAZ	16
Abimin Bavulu	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Berrin TERCAN	16
Bu yumurta Kimin?	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Hilal KAYA	16
Memleketim Bursa	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Hülya ŞERBET KARA	16
Memleketim Mardin	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Ebru AKGÜN	16
Bir Benek Gördüm Sanki	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Nimet RİFAİOĞLU	16
Biçerdöver Ne Döver?	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Emine ÖZDEMİR	16
Memleketim Denizli	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Nebile YILMAZ	16
Benimle Oynar Mısın?	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Gözde PERGEL	16
Kostüm Dolabı	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Berrin TERCAN	16
Bir Sonbahar Günü	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Nihan Feyman GÖK	16
Ara Bul	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Nilüfer ERTARAKÇI	16
Patiska	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Zübeyde CÖMERT	16
Küçük Su Damlası	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Hilal KAYA	16
Yedi Taş	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Emine ÖZDEMİR	16
Sıddık İle Fındık	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Nihan Feyman GÖK	16
Beyaz	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Esmâ UÇAR BALTAŞ	16
Renkli Çizmeler	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Nilüfer ERTARAKÇI	16
Bilmeceler	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Ezgi AVCI	16
Nerde Uyusam Acaba?	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Kübra SÖNMEZ	16
Uyku Vakti Gelince	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Nimet RİFAİOĞLU	16
Yedek Tekerlek	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Yasemin KURİ	16

Memleketim Adana	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Berrin TERCAN	16
Kümesin İçinde Ne Var?	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Gamze YİĞİT	16
Meraklı Yolculuk	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Havva Selvi UTUŞ	16
Memleketim Türkiye	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Tuncay MORKOÇ	16
Işık Saklanabilir Mi?	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Aynur ARSLAN	16
Unun Var mı?	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Gözde PERGEL	16
Mozaik	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Nilüfer ERTARAKÇI	16
Memleketim Rize	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Hülya ŞERBET KARA	16
Ay Peşimi Bırakmıyor	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Nebile YILMAZ	16
Dünyanın Ateşi Var	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Nihan Feyman GÖK	16
Çık Ortaya	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Melek KARABOĞA	16
Büyüteç	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Zübeyde CÖMERT	16
Bir Yumak Macera	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Esmâ UÇAR BALTAŞ	16
Başka Ne Olur?	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Yasemin KURİ	16
Çekirdek	365 Öykü	Gün	Mart 2022	Hilal KAYA	16
Nele Ve Ailesi Deniz Kenarına Gidiyor	Çocuk GEZEĞENİ		OCAK 2016	Usch LUHN	23
Köpük İle Pıtır	Türkiye İşbankası Yayınları		Mayıs 2019	Seteve LAVİS	22
Elif Kuaförde	Türkiye İşbankası Yayınları		Ekim 2015	Liane Schneider	24
Eğlenceli Bilim	Türkiye İşbankası Yayınları		Nisan 2019	Imke RUDEL	24
Bil Bakalım Ay Şekil Değiştirir?	1001 Çiçek Kitaplar		NİSAN 2015	Shirley WİLLİS	29
Alaaddin Ve Kötü Mürekkep Balığı	Yumurcak Yayınları		Mart 2015	Belirtilmemiş	10
Kaşmir	365 Serisi	Gün	Mart 2022	Zübeyde CÖMERT	16
Nele Uyumak İstemiyor	Çocuk Gezegeni		OCAK 2016	Usch LUHN	23
Güneş	Poti Kare		MAYIS2012	Rocio BONİLLA	23

Leyla'nın Renkli Dünyası	365 Gün Serisi	Mart 2022	Esmâ UÇAR BALTAŞ	16
Memleketim Nevşehir	365 Gün Serisi	Mart 2022	Şerife KARABIYIK	16
Elif Annesine Yardım Ediyor	Türkiye İşbankası Yayınları	Ağustos 2016	Eva Wenzel BÜRGER	24
Altın Yumurtlayan Tavuk	Gönül Yayıncılık	Ocak 2004	La FONTAİNE	16
Pondi Temiz Olmayı Öğreniyor	Tuana Çocuk	Ağustos 2003	Ceren Arzu OKUR	15
Tatlı Arkadaşlar	Artemis Çocuk	Ocak 2014	Elif Nihan AKBAŞ	24
Garip	Duru Yayınları	Mayıs 2002	Aziz Sivashoğlu	12
Parmak Çocuk	Akvaryum Yayınevi	Mayıs 2017	Grimm Kardeşler	12
Çirkin Ördek Yavrusu	Andersen	Mayıs 2017	Andersen	14
Çağlar'ın Süt Dişi	Türkiye İşbankası Yayınları	Ağustos 2016	Christian Tielman	24
Doğum Günüm Ne Zaman?	365 Gün Serisi	Mart 2022	Berrin TARCAN	16
Aydede'nin Üzüntüsü	Yıldız Yayıncılık	Nisan 2016	Özgül IŞIK	18
Piknikte Verilen Des	Ema Çocuk	Mayıs 2002	Deniz IŞIK	16

Kitap dağıtım listesi örneği

İSİM									
BELİNAY	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ERTUĞRUL	2	3	4	5	6	7	8	9	1
ESLEM	3	4	5	6	7	8	9	1	2
EYLÜL T.	4	5	6	7	8	9	1	2	3
EYLÜL D.	5	6	7	8	9	1	2	3	4
MERVE	6	7	8	9	1	2	3	4	5
MUHAMMET	7	8	9	1	2	3	4	5	6
ÖMER	8	9	1	2	3	4	5	6	7
AHMET	9	1	2	3	4	5	6	7	8